

Az egészségértés és dietetikai tanácsadás vizsgálata szív- és érrendszeri betegségben szenvedők körében

Csölle Ildikó¹, Oláh Gergő², Rébék-Nagy Gábor³,
Tisza Boglárka², Figler Mária²

¹Szentágotthai János Kutatóközpont

²Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar,
Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

³PTE Általános Orvostudományi Kar
Egészségügyi Nyelvi és Kommunikációs Intézet

Összefoglalás

Bevezetés: Hazánkban a szív- és érrendszeri betegségek szerepelnek a vezető halálok között.

Célkitűzés: Célunk felmérni szív- és érrendszeri betegségben szenvedők egészségértését, a táplálkozásra vonatkozó tudást és a dietetikai tanácsadason való részvételt.

Módszer: Kutatásunk 2020. október és 2021. április között végzett keresztmetszeti kérdőíves vizsgálat, személyes - és online felvétellel, önkéntes és anonim módon. A kutatásban 119 fő (≥ 18 év) vett részt, aki orvos által diagnosztizált, legalább egy dietetikai tanácsadason járt szív- és érrendszeri betegek. Leíró statisztikát, khí-négyzet próbát, korrelációt, független mintás t-próbát és ANOVA próbát ($p < 0,05$), Excel 2016 programot és SPSS szoftvert használtunk.

Eredmények: A vizsgálatban résztvevők ($n=119$) az egészséggel kapcsolatos információkat leggyakrabban a családtagokkal, a barátokkal és az ismerősökkel történő beszélgetés útján szerezték. A tudásszintfelmérő minden kérdésére helyes választ 11,76%-ban kaptunk. A dietetikai tanácsadás leggyakoribb formája a szóbeli tanácsadás, írásbeli anyaggal kiegészítve (58,0%) volt. A résztvevők gyakrabban fogyasztottak állati eredetű zsiradékokat. Problémás egészségértést mutatott a szív- és érrendszeri betegek 62%-a ($n=50$). Az egészségértéssel összefüggést találtunk a kor ($p=0,001$), a nem ($p=0,028$) és a havi jövedelem ($p=0,033$) tekintetében.

Következtetések: A szív- és érrendszeri betegek leggyakrabban egy táplálkozási tanácsadason vettek részt és egészségértés szintjük alacsony volt. A válaszadók a dietetikai tanácsadást inkább pozitívan értékelték.

Megbeszélés: A mért egészségértés adatok rámutatnak arra, hogy az ismeretátadás nagyobb mértékben lenne szükséges a szív- és érrendszeri betegek körében.

Kulcsszavak: szív- és érrendszeri betegség, egészségértés, dietetikai tanácsadás, táplálkozási szokás

Health literacy and dietary counseling among people with cardiovascular diseases

Summary

Introduction: Cardiovascular diseases are among the leading causes of death in Hungary.

Objective: The aim of our research was to assess the health literacy, the nutritional knowledge and the attitude towards participation in dietary counseling among people with cardiovascular disease.

Method: We conducted a cross-sectional study between October 2020 and April 2021. Data was collected in person and online, from anonymous volunteers, using questionnaires. This study included 119 (≥ 18 years) participants diagnosed with cardiovascular diseases by physicians who participated at least one nutrition counseling session.

Results: Study participants most often discussed health-related information with family members, friends, and acquaintances. Study participants gave the correct answer in 11.76% of all the questions in the knowledge level test. The most common form of dietary counseling was oral counseling, supplemented with written material (58.0%). Participants more often consumed animal source fats. 62% of cardiovascular patients suggested problematic level of health literacy ($n = 50$). We found a correlation with health literacy in terms of age ($p = 0.001$), gender ($p = 0.028$) and monthly income ($p = 0.033$). Descriptive statistics, chi-square test, correlation, t-test and ANOVA test ($p < 0.05$), Excel 2016 program and SPSS software were used for the analysis.

Conclusions: Most of the cardiovascular patients participated in nutritional counseling once and had low level of health literacy. Respondents evaluated dietary counseling positively in most time.

Discussion: The measured health literacy data suggested to the need for more knowledge transfer to cardiovascular patients.

Keywords: cardiovascular disease, health literacy, nutrition counseling, eating habits

Irodalom

1. Institute of Health Metrics and Evaluation. **2017**. Letöltés dátuma: 2019. 11. 21., forrás: Hungary | Institute for Health Metrics and Evaluation: www.healthdata.org/hungary
2. Luta X, Hayoz S, Krause C, Sommerhalder K et al. The relationship of health/food literacy and salt awareness to daily sodium and potassium intake among workplace population in Switzerland. *Nutr. Metab. Cardiovasc. Dis.* **2018**; 28, 270-277.
3. What Is Health Literacy? Health Literacy CDC. **2021**. Letöltés dátuma: 2021. 01. 28, forrás: Center of Disease Control and Prevention: <https://www.cdc.gov/healthliteracy/learn/index.html>
4. Nutbeam D. Health Promotion glossary. In: *Health Promot. Int.* **1998**; 13: 349-364.
5. Sørensen K, Van den Broucke S, Fullam J, et al. Health literacy and public health: a systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health.* **2012**; 12(1): 80. doi:10.1186/1471-2458-12-80.
6. Kickbusch I. Health literacy: addressing the health and education divide. *Health Promot. Int.* **2001**; 16: 289–97.
7. Cajita M I, Cajita T R., Han H-R. Health Literacy and Heart Failure: A Systematic Review. *J.Cardiovasc. Nurs.* **2016**; 31 (2): 121-130
8. de MeloGhisi G, Abdallah F, Grace S L, Thomas S et al. A systematic review of patient education in cardiac patients: Do they increase knowledge and promote health behavior change? *Patient Educ. Couns.* **2014**, 95 (2): 160-174 <https://doi.org/10.1016/j.pec.2014.01.012>
9. Carbone E T, Zoellner J M. Nutrition and health literacy: a systematic review to inform nutrition research and practice. *J. Acad. Nutr. Diet.* **2012**; Feb; 112 (2): 254-65. doi: 10.1016/j.jada.2011.08.042
10. Koltai J, Kun E. Az egészségértés gyakorlati mérése Magyarországon és nemzetközi összehasonlításban. *Orv. Hetil.* **2016**; 157 (50): 2002-2006.
11. Bánfai-Csonka H, Bánfai B, Jeges S, Gyebnár B, Betlehem J. Health literacy among participants from neighbourhoods with different socio-economic statuses in the southern region of Hungary: a pilot study. *BMC Public Health.* **2020**; 20 (1).
12. Weiss BD et al. Quick assessment of literacy in primary care: the newest vital sign. In: *The Ann. Fam. Med.* **2005**; 3 (6): 514-522.

13. Pfizer. Letöltés dátuma: **2019**. 11. 21., forrás: The Newest Vital Sign. https://pfizercom-prod.s3.amazonaws.com/health/nvs_flipbook_english_final.pdf
14. Papp-Zipernovszky O., Náfrádi L, Shulcz P J, Csabai M. "Hogy minden beteg megértse!" - Az egészségműveltség (health literacy) mérése Magyarországon. *Orv. Hetil.* **2016**. 157 (23); 905-915.
15. Brangan S, Ivanišić M, Rafaj G, Rowlands G. Health literacy of hospital patients using linguistically validated Croatian version of the Newest Vital Sign screening test (NVS-HR). *PLoS ONE*. **2018**; 13 (2): e0193079. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0193079>
16. Krizsán A, Sándor B, Pálfi A, Szabados E. Egészséges táplálkozási szokások kialakítása kardiológiai betegek körében: első tapasztalataink egy speciális dietetikai program kapcsán. *Cardiol. Hung.* **2019**; 49: 31-34.